

Reactie Zwart Manifest

‘Een onderzoek is geen herstel. Tijd voor een nationaal plan voor nazaten’

2 oktober 2026, Amsterdam

Vandaag is het onderzoek naar de rol van het Huis Oranje-Nassau in de koloniale geschiedenis van Nederland gepresenteerd. Het onderzoek bevestigt wat nazaten van tot slaaf gemaakten en generaties antikoloniale en antiracistische bewegingen al decennialang onder de aandacht brengen: het Huis Oranje-Nassau was eeuwenlang actief en overtuigd betrokken bij het kolonialisme, inclusief de trans-Atlantische slavernij. De Oranjes verleenden politieke en symbolische legitimiteit aan het koloniale systeem, steunden koloniale oorlogvoering en gewelddadige onderdrukking en profiteerden eeuwenlang van de koloniale belangen.

In dit statement lees je de reactie van [het Zwart Manifest](#), een initiatief van betrokkenen uit de Zwarte gemeenschap en organisaties waaronder de beweging [Nederland Wordt Beter](#), Kick Out Zwarte Piet, [The Black Archives](#), [IZI Solutions](#), Zetje In, Black Queer & Trans Resistance Netherlands, [Controle Alt Delete](#) en vele anderen.

De onderzoekscommissie concludeert dat het Huis Oranje-Nassau zonder wezenlijke bedenkingen betrokken was bij het kolonialisme en daarvoor medeverantwoordelijk was. Daarmee maakt dit onderzoek opnieuw duidelijk dat het koloniale en slavernijverleden niet los kan worden gezien van de Nederlandse geschiedenis, de opbouw van nationale welvaart en de manier waarop macht, discriminatie en ongelijkheid tot op de dag van vandaag doorwerken. Het verleden strookt niet met het rooskleurige nationale zelfbeeld. Eerlijke geschiedschrijving vraagt dat we ook de verantwoordelijkheid, het eigenbelang, het geweld, het racisme en de schade onder ogen zien.

Een belangrijke stap, maar geen volledig beeld

Het Zwart Manifest verwelkomt dit onderzoek als een belangrijke bijdrage aan kennis, erkenning en collectieve verantwoordelijkheid. We spreken onze waardering uit voor de keuze om het onderzoek onafhankelijk en transparant te laten uitvoeren en de historische betrokkenheid van het Huis Oranje-Nassau kritisch te laten onderzoeken. Dat de koning actief ruimte heeft gegeven aan onafhankelijk onderzoek, is betekenisvol. Wij bedanken hem daarvoor.

Onafhankelijkheid, transparantie en de bereidheid om ook pijnlijke conclusies onder ogen te zien, zouden vanzelfsprekende uitgangspunten moeten zijn. Ook van de overheid mag dit worden verwacht. Tegelijkertijd is het belangrijk te benoemen dat dit onderzoek geen volledig beeld geeft van de koloniale geschiedenis van Nederland. Verschillende voormalige koloniën zijn buiten beschouwing gebleven. De koloniale betrokkenheid van Nederland, en daarmee ook de vragen over verantwoordelijkheid en herstel, reikt verder dan de geschiedenis die in dit onderzoek is onderzocht. Ook dit onderzoek is dus geen eindpunt, maar onderdeel van een bredere opdracht om het koloniale verleden en de gevolgen ervan volledig en in samenhang onder ogen te zien. Zoals de koning zelf stelt: “De gevolgen zijn in de samenleving van vandaag nog steeds voelbaar. Discriminatie en economische uitbuiting zijn aan de orde van de dag, ondanks artikel 1 van de Grondwet.”

Deze stap is niet vanzelf gekomen

Het onderzoek staat niet op zichzelf. Zwarte gemeenschappen, nazaten van tot slaaf gemaakten en maatschappelijke organisaties hebben jarenlang gestreden voor gelijkwaardigheid, erkenning en positieverbetering. Denk aan de veranderingen rond de Sinterklaastraditie, de toegenomen aandacht voor institutioneel racisme en etnisch profileren, meer educatie over het koloniale en slavernijverleden en een waardige invulling van de herdenking en viering van de afschaffing van de slavernij. Ook de excuses van de voormalige premier en de koning en de [onderzoeken](#) die daarop volgden, moeten in die maatschappelijke context worden geplaatst. Hoewel de koning heeft aangegeven dat het onderzoek op zijn initiatief tot stand kwam, benadrukt het Zwart Manifest dat de jarenlange inzet van Zwarte gemeenschappen en maatschappelijke bewegingen de ruimte voor deze stap heeft gecreëerd. De stilte is doorbroken doordat mensen die te lang niet werden gehoord, erkenning en verandering hebben afgedwongen.

Van erkenning naar herstel: geen afronding, maar een aansporing

De koning zei bij de presentatie dat hij zich “wil blijven inzetten om de vrijheid en de rechten van alle Nederlanders en alle ingezetenen te beschermen” en dat dit onderzoek “geen afronding, maar een aansporing” is. Deze woorden onderstrepen dat excuses, erkenning en onderzoek geen afsluiting kunnen zijn. Ze moeten het begin zijn van concrete verantwoordelijkheid en herstel.

Hoe betekenisvol dit rapport ook is, het is pas oprecht als het komt met verantwoordelijkheid. De afgelopen decennia zijn er verschillende rapporten geïnitieerd over het koloniale en slavernijverleden, zonder opvolging of gevolgen. Met dit onderzoek hopen we echter op een trendbreuk. Een rapport dat niet alleen het probleem en de verantwoordelijkheid noemt maar ook articuleert hoe we van onderzoek tot herstel komen. Een rapport dat niet alleen anekdotes met zich meebrengt maar ook aanbevelingen doet en ertoe leidt dat de ontvanger er ook echt mee aan de slag gaat. Een rapport zorgt voor erkenning, maar doet nog geen recht aan herstel voor hen die nog steeds de last van het verleden moeten dragen. Een onderzoeksrapport met aanbevelingen waar vervolgens weinig tot niks mee gebeurt is prachtig voor een boekenkast maar draagt niks bij aan het verbeteren van de samenleving.

Het Zwart Manifest doet daarom een dringend beroep op de koning en de Nederlandse regering om de volgende stap te zetten en zich actief in te zetten voor een Nationale Route naar Herstel voor nazaten van tot slaaf gemaakten en de gemeenschappen die door het koloniale en slavernijverleden zijn geraakt. Een nationale route die niet blijft steken in symbolische erkenning, maar leidt tot structurele verandering, het tegengaan van racisme en discriminatie, het verbeteren van de maatschappelijke positie van nazaten en herstel van de schade die door generaties heen is ontstaan.

Herstel vraagt om een langdurige, samenhangende aanpak, ontwikkeld mét de betrokken gemeenschappen en organisaties, met ruimte voor hun kennis, ervaringen en zeggenschap. Het vraagt om concrete afspraken, politieke verantwoordelijkheid, middelen en toetsbare vervolgstappen.

Met dit onderzoek ligt er opnieuw een belangrijke basis. De vraag is nu wat de koning samen met de Nederlandse overheid gaat doen.

De koning is aan zet

Het Zwart Manifest is al in gesprek met het kabinet en verschillende ministeries om tot een samenhangende overheidsaanpak te komen die niet alleen het slavernijverleden erkent, maar ook de gevolgen en doorwerking ervan adresseert en ruimte maakt voor maatschappelijk en [structureel herstel](#). Het dringend verzoek aan de koning is om te helpen niet opnieuw te verzanden in losse initiatieven, versnipperde financiering en regie vanuit de overheid zonder de nazaten. We doen beroep op de koning om de politiek en samenleving te ontmoeten waar het proces nu is en zijn verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van onderstaande punten.

1 juli nationale herdenkings- en vieringsdag

Geef binnen het Koninkrijk der Nederlanden 1 juli een formele status te geven als nationale herdenkings- en vieringsdag van de afschaffing van de slavernij en het slavernijverleden. Structurele nationale erkenning maakt zichtbaar dat deze geschiedenis onderdeel is van het gedeelde verleden en niet uitsluitend van nazaten van het Nederlands slavernijverleden. Bij die erkenning hoort structurele en zichtbare betrokkenheid van de koning en de regering.

Bundel beschikbare middelen in één nationaal herstelfonds

Breng de middelen die door verschillende ministeries, overheidsorganisaties en andere betrokken partijen beschikbaar worden gesteld voor herstel, emancipatie en het tegengaan van de doorwerking van het slavernijverleden samen in één nationaal herstelfonds.

Ontwikkel een nationaal Deltaplan voor herstel en structurele verandering

Ontwikkel een meerjarig Deltaplan dat de verschillende vormen van herstel met elkaar verbindt en vertaalt naar concrete doelen, maatregelen, verantwoordelijkheden, middelen en toetsbare resultaten.

Leg de regie bij nazaten en de betrokken gemeenschappen

Nazaten van tot slaaf gemaakten en hun gemeenschappen moeten niet alleen worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van de Nationale Route naar Herstel, maar daarin daadwerkelijk de regie en zeggenschap krijgen. Dat vraagt om structurele vertegenwoordiging, medebeslissingsrecht over de inzet van middelen en de prioriteiten van het Deltaplan, en passende ondersteuning van de organisaties en gemeenschappen die hieraan bijdragen. De overheid draagt de verantwoordelijkheid voor haar handelen en verplichtingen; nazaten bepalen mede wat herstel voor hen betekent en hoe dat vorm krijgt.

Voor mediaverzoeken/reacties:

info@zwartmanifest.nl

www.zwartmanifest.nl